

مقدمه چاپ سوم

»

آن را که شناخت استوار حاصل شد روش عبرت‌گیری و تحلیل قضایا حاصل شود و آن را که عبرت و جمع‌بندی تجربیات حاصل آید، چنان ماند که همراه گذشتگان زندگی کرده است.»

(علی علیه‌السلام، نهج البلاغه، فصل ۶، پند ۳۱)

به یاری خداوند متعال کتاب حاضر پس از شش سال که از چاپ اول آن می‌گذرد مجدداً در اختیار رهروان راستی و عدالت قرار می‌گیرد. باشد که جنبش نوین اسلامی را فایده‌تی حاصل آید و در مسیر پر فراز و نشیب و سنگلاخی که فرا راه خویش دارد چراغی روشن‌گر باشد.

شاید این تصور به ذهن خطور کرده باشد که با گذشت قریب به ۱۵ سال این مدافعات در پاسخ به چه نیازی است؟ و درحالی که امروز جنبش انقلابی خلق مسلمان جهت قاطع‌تری یافته و شهدای به‌خون خفته‌اش منطق و دفاعیات ارزنده‌ای به یادگار گذاشته‌اند چه فایده‌ای بر آن مترتب است؟

آنچه مسلم است پیکره و حیات جنبش اسلامی مانند هر پدیده زنده رو به رشد، مراحل و مراتب تکاملی دارد. اما این رشد و تطور بر خلاف سایر پدیده‌های طبیعت، الزامی و اتوماتیک و خود به‌خودی نبوده مستلزم خودآگاهی و تکیه بر دست‌آوردها و اکتسابات قبلی می‌باشد. بنابراین شناخت دقیق هویت و شخصیت جنبش و نشیب و فرازهای آن، بخصوص برای نسل جوان تازه به میدان آمده که در شرایط اختناق فرهنگی موجود الزاماً دیدی محدود پیدا کرده‌است و تنها آگاهی‌اش از جنبش انقلابی مسلحانه می‌باشد، بسیار فوری و ضروری است.

صرف‌نظر از اینکه جنبش انقلابی اخیر روند طبیعی و تکاملی مبارزات قبلی بوده، نفی دست‌آوردهای مبارزین گذشته به همان اندازه انحرافی و خطرناک است که تقلید و ادامه ایستای آن.

بر اساس چنین نیازی کتاب حاضر نه به‌عنوان مدافعات شخصی یک مسلمان مبارز و نه حتی دفاع محدود از یک جمعیت سیاسی مشخص بلکه به‌عنوان تاریخچه‌ای از ثلث قرن حیات پرتحرک ملت ما، تهیه می‌شود. آن‌هم نه به قلم یک مورخ حاشیه‌نشین ذهن پرداز، بلکه به زبان و قلم کسی که در متن جریان بوده و نقش عمده و تعیین‌کننده‌ای در منزلگاه‌های حرکت داشته است و این بخصوص در شرایطی مورد نیاز است که منافقین فرصت طلب برای اطفای آتش قدرت‌طلبی خویش در حمله و انتقاد تنگ‌نظرانه به رهبران نهضت، نه عداوت و کینه شخصی بلکه لوٹ کردن حرکت اصیل اسلامی جنبش را منظور دارند و در این راه از وارد کردن هیچ‌گونه ضربه‌ای به ریشه‌های اصیل این درخت تنومند و پر بار فروگذار نمی‌کنند.

مهندس بازرگان و سایر رهبران و فعالین نهضت آزادی را در دادگاه‌های سر بسته نظامی محاکمه کردند. مدافعات آنان ابتدا به‌صورت دست‌نویس کسانی که توانسته‌بودند در دادگاه شرکت کنند، تهیه شده بود. سپس متن کامل آن که توسط متهمین تهیه شده بود به‌دست آمد.

مدافعات مهندس بازرگان در دو بخش است. چاپ اول بخش اول از مدافعات در سال ۱۳۴۳ توسط نهضت آزادی ایران در خارج تکثیر گردید. بخش دوم مدافعات در سال ۱۳۵۰ همراه با چاپ دوم بخش اول، یکجا، به صورت یک مجموعه توسط انتشارات مدرس چاپ گردید و به زودی نایاب شد. چاپ دوم بخش دوم نیز جداگانه یک بار دیگر تکثیر و منتشر شده است. و اینک چاپ سوم مدافعات به طور کامل در دسترس هموطنان عزیز قرار داده می شود.

سلام بر همه رهروان راه حق.

سلام بر آن جان پاک که حق گوید و از تکاپوی خویش حقیقت جوید.

نهضت آزادی ایران - خارج از کشور

۱۴ اسفند ماه ۱۳۵۶